

СТАНОВИЩЕ

по конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент*
в направление 2.1. *Филология*, научна специалност *Български език*,
обявен в *Държавен вестник*, бр. 36 от 03.05.2019 г.,
с кандидат: д-р Надежда Спасова Костова, главен асистент в Института за български
език „Проф. Л. Андрейчин“, БАН

Автор на становището: д-р Марияна Христова Витанова, доцент в Института за
български език „Проф. Л. Андрейчин“, БАН

Единствен кандидат по обявения от Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ конкурс за заемане на академичната длъжност *доцент* е гл. ас. д-р Надежда Спасова Костова. Кандидатката е завършила специалността *Българска филология* в СУ „Св. Климент Охридски“. През 2006 г. придобива образователната и научна степен *доктор*. От 2005 г. е на работа в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ в Секцията за българска лексикология и лексикография, първоначално като проучвател, а по-късно като асистент и главен асистент.

Материалите за конкурса, предоставени от Н. Костова, напълно отговарят на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност *доцент*, посочени в Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и за заемане на академични длъжности в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“. Научната продукция на Н. Костова включва 1 монография, 4 студии, 26 статии (4 в съавторство), 1 публикувана рецензия. Публикациите ѝ са в авторитетни научни издания – списания, сборници с материали от конференции, тематични сборници. Една от студиите и седем от статиите са публикувани в чужбина. Н. Костова е съставител на библиография по българска лексикология, фразеология и лексикография. Кандидатката е автор на речникови статии в том 14 и том 15 на Речник на българския език. За публикациите на кандидатката са отбелязани 32 цитирания от български и чужди учени. Н. Костова е участвала с доклади в 16 научни форума, проведени в Словакия, Чехия, Украйна, Русия и Швеция.

От постъпването си на работа в Института за български език „Проф. Л. Андрейчин“ Н. Костова е участвала в работата по 12 национални и международни проекта. Кандидатката е ръководител на съвместния проект със Словашката академия на науките *Българо-словашки речник*.

Кандидатката има преподавателска дейност в СУ „Св. Климент Охридски“, където е чела лекционни курсове по фонетика и лексикология.

Научните приноси на гл. ас. д-р Н. Костова са в областта на лексикологията и семантиката, лексикалната неология, лексикографията (тълковна, двуезична и компютърна), фразеологията.

Изследванията на кандидатката са свързани основно с глаголната лексика в българския език. След дисертацията *Основни глаголи за движение в българския език* (2005 г.), публикувана през 2010 г., научните интереси на Н. Костова се насочват към глаголната неология. Обект на изследване в хабилитационния труд *Глаголни неологизми в българския език* са неологизационните процеси при глаголите. Задълбочено са разгледани лексикалните и семантичните глаголни неологизми, с които се назовават нови действия, дейности, процеси, събития, състояния или по нов начин се назовават известни действия и състояния. Проследени са пътищата за поява на глаголните неологизми. Направена е класификация на глаголните неологизми според сферата на употребата им. Отделено е внимание на представянето на неологизмите в лексикографската практика. Потърсено е мястото на глаголните неологизми в контекста на общите неологизационни процеси, протичащи в съвременната българска лексика. Някои въпроси, свързани с глаголната неология, са разглеждани и от други автори, но монографията на Н. Костова е първото цялостно изследване на неологизационните процеси в глаголната лексика в края на ХХ и началото на ХХІ век. Работата е приносна и обогатява българската неология, тъй като повечето изследвания в тази област, са посветени преди всичко на субстантивните неологизми. Различни аспекти от изследваната проблематика, както и отделни групи глаголни неологизми, са разработени и в публикации № № 7, 16, 18, 19, 21, 27, 29, 31, 32, 34.

Новите думи в българския език са предмет на изследване и в статии № № 16, 20, 23, 29, 30.

Студията *Семантика на глаголите за движение в българския език* е задълбочено и цялостно изследване на семантиката на глаголите, които с преките си лексикални значения представят движение на субекта на действието от една точка в пространството до друга. Значенията на глаголите за движение са анализирани чрез метода на компонентния анализ, теорията за валентността и принципа на падежа, като резултатите служат за проверка на класификацията. В статията № 28 отново се представя семантиката на глаголите за движение в българския език, като са посочени метафорични значения, при които има замяна на субекта на действието.

Наблюденията върху семантиката на глаголите за речево общуване, част от които са домашни, а други са с гръцки или латински произход, както и върху етапите на

тяхното утвърждаване в българския език, отразяват статии №№ 10 и 11. Студията № 5 разглежда проблеми на лексикографското представяне на някои глаголи за речева дейност в българския език, като представя резултатите от корпуснобазирано изследване на глаголите за речева дейност *говоря* и *казвам*.

Трябва да се подчертае приносът на Н. Костова в областта на лексикографията. Тя е автор на 1922 речникови статии (812 стандартни страници) в том 14 и том 15 на един от най-значимите проекти на българската тълковна лексикография – многотомния академичен *Речник на българския език*. Натрупаният лексикографски опит Н. Костова успешно прилага и в работата си по *Българо-словашкия речник*. Кандидатката е редактор на том 2 (2013 г.) и на том 3, който е под печат. Участва в изработването на словника и на модели за 2622 речникови статии за думи от буквите Р, С, Т, Ф, Х, Ц на том 3. Отделни въпроси, свързани с лексикографската практика, се разглеждат и в някои от статиите на кандидатката. Лексикографското представяне на глаголните неологизми в неологичните речници се разглежда в публикации № 1, 7, 31. Извеждат се принципите за избор на съответния тип дефиниция.

В областта на компютърната лексикография и електронните корпуси Н. Костова участва в разработването и тестването на лексикографската система *LexIt*, в изработването на информационния портал *Инфолекс*, в разширяването на информационния портал *Неолекс* и в разширяването на *Българския национален корпус*.

Публикациите на Н. Костова, свързани с фразеологията на българския език, са по-малко на брой, но също така приноси. Бих отбелязала статия № 15, посветена на метафората *път*. В нея са разгледани в лингвокултурологичен аспект фразеологизмите с компонент *път* в българския език. На фразеологизмите за пиянството в български и в португалски език е посветена статия № 8. Двете работи са заявка за нова насока в изследванията на кандидатката. Статии № 8, 9 и 14 са на португалски език и в съавторство с Й. Чобанова. В обзорната статия № 9 е представен българският принос за развитието на фразеологията и фразеографията.

Заклучение

Научните публикации, както и цялостната работа на гл. ас. д-р Надежда Спасова Костова заслужават висока оценка и представят кандидатката като сериозен и подготвен учен с приноси изследвания. Смятам, че кандидатурата на гл. ас. д-р

Надежда Костова напълно отговаря на изискванията за заемането на академичната длъжност „доцент“ и ще гласувам положително.

26.08.2019 г.

Подпис:

(доц. д-р Марияна Витанова)